

Täysistunto

Tiistai 6.9.2022 klo 13.59—18.24

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Ministeri Mikkonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.20 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Tämä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta, kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavien alaikäisten perheen yhdistäminen, on esitys, jossa ehdotetaan kahta muutosta ulkomaalaislakiin, joista kumpikin edistää perustuslaissa ja kansainvälisissä sopimuksissa taattua perhe-elämän suojaa ja lapsen etua.

Ensimmäinen ehdotus koskee toimeentuloedellytyksen poistamista kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavien alaikäisten henkilöiden perheenjäseniltä ja muilta omaisilta perhesideperusteisen oleskeluluvan edellytyksenä. Tältä osin esitys perustuu hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan ”selvitetään perheen yhdistämiseen liittyviä ongelmia sekä kansainvälistä suojaa saavien perheenkokoajiin sovellettavien tulorajojen kohtuullisuutta ottaen huomioon perhe-elämän suoja, lapsen edun toteutuminen ja muissa Pohjoismaissa sovellettavien toimeentuloedellytysten taso ja käytännöt”. ”Toimeentuloedellytyksen soveltaminen kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella oleskeluluvan saaneisiin alaikäisiin perheenkokoajiin lopetetaan.” Eli tämä oli se hallitusohjelman kirjaus.

Ulkomaalaislain mukaan toimeentuloedellytys on oleskeluluvan saamisen pääsääntöinen edellytys. Perheen yhdistämisilanteissa toimeentuloedellytys koskee myös alaikäisiä perheenkokoajia. Kansainvälistä suojelua saavien alaikäisten perheenkokoajien huoltajien perhesideperusteisessa oleskelulupaharkinnassa toimeentuloedellytyksestä on ratkaisukäytännössä yksittäistapauksellisen harkinnan nojalla kuitenkin poikettu hyvin laajasti. Puuttuvan toimeentulon perusteella on vuosina 2015—2021 tehty kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden huoltajille yhteensä 24 kielteistä päätöstä ensimmäistä oleskelulupaa koskeviin hakemuksiin. Toimeentuloedellytys ei siten kovin merkittävässä laajuudessa ole ollut huoltajille tehtyjen kielteisten oleskelulupapäätösten peruste. Tavoitteena kuitenkin on, että edellytys turvatusta toimeentulosta ei jatkossa enää muodostu kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavalle lapselle esteeksi elää perheensä kanssa. Keskeisenä tavoitteena

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

lakimuutoksessa onkin myös saattaa lainsäädäntö vastaamaan vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

Toinen ehdotus koskee lapsen alaikäisyyden määrittämistä kaikissa perheenyhdistämistä koskevissa tilanteissa. Esityksen mukaan perheenyhdistämistä koskevissa tilanteissa edellytys lapsen alaikäisyydestä olisi jatkossa sidottu perhesidehakemuksen vireilletuloajankohtaan hakemuksen ratkaisuhetken sijaan. Muutoksen taustalla on Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu. Yhdenvertaisuuden johdosta kansallisen ratkaisun nojalla muutos alaikäisyyden määrittämishetkessä koskisi kaikkia tilanteita, joissa lapsi on osapuolena perhesidehakemusprosessissa. Siten muutos ei koskisi tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti pelkästään perheenyhdistämisdirektiivin soveltamisalaan kuuluvia tilanteita, vaan siihen sisältyisivät esimerkiksi oman maan kansalaiset tai toissijaista suojelua saavat.

On huomioitava, että voimassa olevassa lainsäädännössä kansainvälistä suojelua saavien yksin tulleiden alaikäisten osalta alaikäisyys perhesideprosesseissa on jo nykyään sidottu perhesidehakemuksen ratkaisuhetken sijaan jo suojeluhakemuksen jättämishetkeen, eikä ehdotetulla muutoksella siten käytännössä ole vaikutusta kansainvälistä suojelua saavien yksin tulleiden alaikäisten perhesideprosessiin.

Muutoksen seurauksena perheenjäsenen oleskeluluvan saaminen ei riippuisi sattumanvaraisesti hakemuksen käsittelyajan pituudesta, joka voi johtaa huomattaviin eroihin perheenyhdistämistä koskevien hakemusten käsittelyssä paitsi kansallisesti myös EU:n jäsenvaltioiden välillä.

Ulkomaalaislain mukaiseen perheenjäsenen määritelmään ei tässä esityksessä esitetä mitään muutosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.25 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Mikäs sen mukavampaa kuin aloittaa syyskausi taas muutamalla maahanmuuton helpottamisesityksellä. Muistellaan vähän tätä vuoden takaista tilannetta. Perussuomalaiset tekivät välikysymyksen, jossa käsiteltiin muun muassa tätä perheenyhdistämisen helpottamista. Silloin toimeentulovaatimus haluttiin ottaa pois kaikilta perheenkokoajilta, myös täysi-ikäisiltä, no hieman on peruutettu, eli nyt vain alaikäisten kohdalta.

Mutta on tämä aivan käsittämätöntä, että tällaisiin oloihin tuodaan tällainen esitys. Tällä hetkellä tiedämme, että Suomessa on kymmeniätuhansia ukrainalaisia, jotka saavat tilapäistä suojelua. Meidän humanitaarisen huomiomme pitäisi keskittyä heihin. Sen sijaan kaiken muun huomion pitää keskittyä meidän omiin kansalaisiimme. Tällaisessa tilanteessa, kun valtion velkavuori kasvaa, alijäämät paukkuvat, meillä eivät suomalaiset pääse lääkäriin, päivystykseen, hoitotakuu ei toteudu, ongelmia on hyvinvointijärjestelmän kaikilla sektoreilla, te näytätte teidän priorisointikykyänne tuomalla jälleen esityksen, joka helpottaa sitä, että Lähi-idästä ja Afrikasta on yhä houkuttelevampaa saapua Suomeen.

Tämä esitys lisää ankkurilapsi-ilmiötä, jossa perheillä on kannattavaa lähettää alaikäinen henkilö kohti Eurooppaa ja kohti Suomea. Migri varoitti lausuntopalautteessaan siitä, että hakemusten määrä tulee kasvamaan. Tämän tietinkin jokainen ymmärtää ihan ilman Migrinkin huomiota, mutta se, että sekin tämän lausuu, on aika poikkeuksellista. Tämä tulee lisäämään juuri sellaista maahanmuuttoa, jota meidän tässä maassa ei ensisijaisesti tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

vitsisi vastaanottaa. Tälläkin hetkellä perheen yhdistäminen on se väylä, josta eniten maahan tullaan.

Kuten sanoin, kaiken huomion pitäisi nyt keskittyä suomalaisten auttamiseen, mutta tässä ovat hallituksen prioriteetit. Ja perussuomalaiset luonnollisesti tätä esitystä vastustavat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

16.27 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kun tuo edellinen esitys vielä oli naamioitu jonkinlaisen työperäisen maahanmuuton verhoon, niin nyt ovat kyllä naamiot pudonneet ja tässä puhutaan ihan puhtaasti niin sanotun humanitäärisen maahanmuuton lisäämisestä.

Meille on kerrottu, että Suomi elää nyt sotataloudessa. Sekin on sotataloutta, että me lisäämme sosiaaliperäisen maahanmuuton vetovoimatekijöitä ja houkuttelevuutta Suomea kohtaan. Tämä peruutus, että tämä koskee vain alaikäisiä tai sellaisiksi oletettuja, on tietysti teoriassa muutos parempaan suuntaan, ei koske silloin niin suurta joukkoa ihmisiä, mutta käytännössä voidaan kysyä, onko se edes muutos parempaan suuntaan, koska tämä tulee johtamaan niin sanotun ankkurilapsi-ilmiön voimistumiseen. Eli kannattaa toimia niin, että lähetetään alaikäisiä, hyvin lähellä täysi-ikäisyyttä olevia, yleisesti ottaen miespuolisia jälkeläisiä perheistä Suomeen, ja sen jälkeen koko perhe voi seurata perässä ilman edes minkäänlaisia tulovaatimuksia. Tämähän on tämä ilmiö, jota tämä lakiesitys toteutuessaan tulisi voimistamaan. Tämä tulisi aiheuttamaan Suomelle kustannuksia, tulisi aiheuttamaan sosiaalisia ongelmia, tulisi aiheuttamaan rikollisuutta. Tämä on yksiselitteisesti vahingollinen esitys Suomen kansallisen edun kannalta kaikissa tilanteissa, puhumattaan kriisitilanteista, ja tämä pitää yksiselitteisesti torjua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

16.29 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Me käsittelemme tänään jo toista esitystä, jossa hallituksen katse on Afrikassa ja Lähi-idässä, Afganistanissa, Somaliassa ja Irakissa, ei Suomessa, suomalaisten hädässä tai huolissa. On tämä käsittämätön alku tälle kaudelle kerta kaikkiaan.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia siten, että kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavan alaikäisen henkilön perheenjäsenen oleskeluluvan edellytyksenä oleva toimeentuloedellytys poistettaisiin. Näin ollen turvapaikan saaneen, toissijaista suojelua saaneen, kiintiöpakolaisen sekä tilapäistä suojelua saaneen alaikäisen henkilön perheenjäsenen oleskeluluvan edellytyksenä ei enää olisi turvattu toimeentulo. Muutos koskisi myös alaikäisen perheenkokoajan muulle omaiselle myönnettävää oleskelulupaa, kuten esimerkiksi sisaruksille. Mietinpä, että se käytännössä taitaa tarkoittaa koko sukua, koska meillä täällä yleensä on aika heikot tiedot tulijoista. Sen kokemuksen rintääni kertoo.

Perheen yhdistäminen on erittäin merkittävä maahanmuuton reitti Suomeen. Ennen koronapandemian alkua Suomi myönsi yli 10 000 perheperusteista oleskelulupaa. Tällaisen maahanmuuton edistäminen on hallitukselta vastuutonta politiikkaa. Näyttääkin siltä, että hallitus toden totta haluaa ryhtyä kolmansien maiden sosiaalitoimistoksi. Tähänkin uppoavat rahat voitaisiin käyttää Suomen ja pienituloisten tukemiseksi näin vaikeina aikoina kuin tänä päivänä tulevaisuus meille näyttää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Arvoisa puhemies! Uudistus lisää Suomen houkuttelevuutta haitallisen maahanmuuton kohdemaana entisestään. Tämä lisää niin sanottua ankkurilapsi-ilmiötä, jossa perheet lähetoimaassa lähettävät lapsensa matkalle kohti Suomea, sillä lapset saavat oleskeluluvan helpommin ja pystyvät sitten myöhemmin tuomaan perheensä perässä. Tällaiset vaaralliset matkat ilman huoltajaa eivät ole eduksi lapselle, vaan reitillä on paljon erilaisia riskitekijöitä, jotka vaarantavat lapsen turvallisuuden ja hyvinvoinnin. Mietinkin, että vanhemmat, jotka lähettävät alaikäisen lapsensa vaarallisia merireittejä pitkin, pitkin maailmaa, ovat ainakin suomalaisen käytännön mukaan epäkelpoja huoltajiksi. Suomalaiselle mainitusta toiminnasta seuraisi välitön lapsen huostaanotto. Nyt saan sen käsityksen, että kolmansissa maissa asuvien vanhempien osalta moisesta vastuuttomuudesta palkitaan Finnairin ilmaislipuilla ja lopun elämän elinkustannuksilla.

Vanhemmat, jotka lähettävät alaikäisen lapsen meriteitse, mistä jatkuvasti uutisoidaan, että laivat kaatuvat ja ihmiset hukkuvat, ovat vastuuttomia, ja kuten tiedätte, Suomessa heitä kohtaisi lapsen huostaanotto. Tarvitsemme me siis tätä perheenyhdistämistä lainkaan tällaisessa tilanteessa? Emme tarvitse.

Arvoisa puhemies! On selvää, että toimeentuloedellytysten poistaminen tulee lisäämään turvapaikkahakemusten määrää. Esimerkiksi Maahanmuuttovirasto ja ulkoministeriö pitivät tärkeänä sen toteamista, että näin saattaa käydä. Me voimme tässä salissa vaikuttaa siihen lainsäädäntöön, jolla joko lisätään tai vähennetään heikkotasoisia maahanmuuttoa Suomeen. Minun mielestäni meidän ei tule luoda lainsäädäntöä, jolla houkutelaa lisää vastuuttomien vanhempien lapsia kolmansista maista. Toimeentuloedellytys tulee säilyttää, kuten nykyisin on lakiin kirjattu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

16.33 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Nyt me puhumme lapsen oikeuksista, ja lapsen oikeuksien takaaminen on meidän aikuisten tärkeimpiä tehtäviä. Se pitää meidän muistaa. Se koskee kaikkia aikuisia tässä yhteiskunnassa, myös meitä kansanedustajia. Mutta erityisesti nyt, kun puhutaan poliittisista päättäjistä, lapsen edun takaamisen on oltava työssäme tärkeyslistalla ihan kärjessä. Se on tärkeä asia, jotta lapsille saadaan turvattu tulevaisuus. Kysymys on myös ihmisoikeuksista, joiden edistäminen on kaikissa tilanteissa tärkeintä. Mikään ei mene ihmisoikeuksien turvaamisen ohi, ne kuuluvat kaikille. Siitä tässä lakiesityksessä on kysymys. Olemme YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sitoutuessamme luvanneet huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on oikeus ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti, jollei se ole lapsen edun vastaista. Se täytyy aina muistaa.

Tämän esityksen tavoitteena on, ettei toimeentuloedellytys muodosta esteitä lapsen edulle. Se ei saa olla esteenä aivan perustuslailliselle lapsen oikeudelle eli oikeudelle elää arkea ja juhlaa kaikkein lähimpien ihmisten eli oman perheensä kanssa. Lapsen oikeus omaan perheeseen on lapsen kehityksen kannalta aivan olennainen asia, eikä sitä saa viedä yhdeltäkään lapselta pois. Se on myös uuteen kotimaahan kotouttamisen kannalta erittäin tärkeä asia. Tuskin juuri mikään voi syrjäyttää yhteiskunnasta tehokkaammin kuin tuska siitä, että erotetaan omista läheisistään, kuten vanhemmista.

Arvoisa puhemies! Jokainen tässä salissa voi miettiä tilannetta, jossa itseltä olisi lapsuudessa viety mahdollisuus kotiin, jossa turvaa ovat tuomassa omat kaikkein läheisimmät ihmiset eli omaiset, vanhemmat. [Juha Mäenpää: Pitää viedä lapset takaisin sinne!] On siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

aivan oikein, että toimeentuloedellytyksiä ei sovelleta silloin, kun perheenkokoajana on yksin saapunut alaikäinen. Lisäksi lapsen oikeuksien toteuttamisen kannalta on aivan olennaista, että oleskelulupamenettelyä nopeutetaan ja sujuvoitetaan lainsäädäntöämme tarkistamalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

16.36 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tätä esitystä on täällä kritisoitu voimakkaasti, ja minäkin kannatan vastuullista maahanmuuttoa. Alun perinhän sisäministeriö lähetti lausuntokierrokselle esitysluonnoksen, jossa toimeentuloedellytys olisi poistettu myös täysi-ikäisiltä kansainvälistä suojelua saavilta perheenkokoajilta, mutta on huomiota herättävä nyt siihen, että ne eivät sisälly tähän lopulliseen hallituksen esitykseen. [Mauri Peltokangas: Hienoa!]

Toimeentulovaatimuksen alaikäisiltä poistamisen lisäksi tässä lakiesityksessä on ehdotus, että esitetään muutettavaksi myös lapsen alaikäisyyden määrittämistä perheenkokoamista koskevilla tilanteilla koskevaa säännöstä Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun johdosta. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa lapsen alaikäisyys määrittyisi perheenjäsenen oleskelulupahakemuksen jättämishetken mukaan, ei enää sen hakemuksen ratkaisemishetken mukaan, ja näin perheenjäsenen oleskeluluvan saaminen ei riippuisi hakemuksen käsittelyajan pituudesta.

Kerron esimerkin Jyväskylästä, jossa Afganistanista Jyväskylään kotoutunut perheenisä tuli luokseni torilla kertomaan siitä, kuinka hänen tyttärensä 16-vuotiaana jätetty oleskelulupahakemus oli viivästynyt niin paljon, että lupaa ei myönnetty, koska tytär oli jo kerronut täyttämään 18. Nyt olisi tyttärelle myös työpaikka Jyväskylässä, ja tämän työluvankin hakeminen on viivästynyt useita kuukausia, ja on epäselvää, säilyykö työpaikka näiden useiden kuukausien odottelunkin jälkeen.

Maahanmuuttovirastossa käsittelijat ovat venyneet kohtuuttomiksi, ja tähän tilanteeseen meidän on pystyttävä kiinnittämään huomiota. Kuinka tämä tilanne saataisiin hallintaan nyt, kun nimenomaan ukrainalaisiakin tulee Suomeen valtavia määriä ja hekin vaativat näitä resursseja Maahanmuuttovirastossa? Olisi tärkeää saada myös nämä ukrainalaiset ihmiset nopeasti kiinni työelämään ja kotoutumaan Suomeen. Nyt tuntuu siltä, että erityisesti Maahanmuuttovirasto on tässä yhtenä isona tulppana.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Jari, olkaa hyvä.

16.38 Jari Kinnunen kok: Arvoisa herra puhemies! Tätä hallitusta voi ulkomaalaislain muutosesitysten näkökulmasta kuvailla ikään kuin kuuluisana Punakoneen viisikkona, joka aikoinaan tottui klap, klap, klap, klap ja maali -rymistelyyn. Muistamme, kuinka muutama kuukausi sitten hallitus asensi lakiin porsaanreiän, joka mahdollistaa rikoksista tuomitun jäämisen maahan karkotuspäätöksestä huolimatta, [Mauri Peltokangas: Erinomainen huomio!] kunhan hänellä on opiskelupaikka ainakin oleskeluluvan käsittelyvaiheessa. Tämä esitys on huolestuttava samasta syystä. Asiaa perusteltaessa luvataan yhdeksän hyvää ja kymmenen kaunista. Avainsanoina esityksissänne ovat aina työperäinen maahanmuutto, opiskelu, alaikäisyys ja lapset — tässä kaksi viimeksi mainittua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Tämä esitys mahdollistaa ankkurilasten lähettämisen Suomeen toimimaan perheenkoajana meidän veronmaksajiemme piikkiin. Meidän järjestelmämme iänmäärittämyksen haasteet on jätetty huomiotta. Olisikin äärimmäisen tärkeää, että väärinkäytöksen mahdollisuus otetaan vakavasti valiokuntakäsittelyssä.

Täällä kun kerrotaan näitä kokemuksia, niin kerronpa minäkin tältä aamulta omani. Tampereen rautatieasemalla huomioni kiinnittyi nuoreen mieheen, joka ilmiselvästi aikoi varastaa jotakin, ja niin hän tekikin. No minä totesin hänelle, että viepäs takaisin se tai minä soitan poliisin. Hän totesi minulle, että soitapa vaan poliisit, niin minä teen sinusta valituksen. Mutta hän kuitenkin palautti sen. Tällaisiako opiskelijoita me tänne tarvitaan? Tätäkö se on se systeemi: otetaan tänne ammattikoululaisia, otetaan lukiolaisia ja sitten luotetaan siihen, että kyllä niistä tulee yhteiskuntakelpoisia? Ja sitten kun näitä lapsia tänne lähetetään, niin sen perheen yhdistämisen todellinen toteaminen suomalaisten viranomaisten toimesta on onnetonta. Meillä ei ole mitään tietoa papereiden aitoudesta eikä meillä tehdä kattavia DNA-testejäkään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.41 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Meillä on lähetekeskustelussa hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Itse asiassa kyseessä on päivän toinen samaa lakia koskeva muutosesitys. Lainaan pääasiallista sisältöä: ”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia siten, että kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavien alaikäisten henkilöiden perheenjäsenen ja muun omaisen osalta poistetaan turvattua toimeentuloa koskeva edellytys perheenjäsenen tai muun omaisen oleskeluluvan saamiseksi. Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi myös lapsen alaikäisyyden määrittämistä perheenkokoamista koskevissa tilanteissa koskevaa säännöstä Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun johdosta. Esityksen tavoitteena on kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien alaikäisten perustuslaissa ja kansainvälisissä sopimuksissa taatun perhe-elämän suojan ja lapsen edun toteutumisen edistäminen.” Kauniita sanoja, mutta tarkastellaanpa hetki esitystä ihan järjellä.

Hallituksen esitys toteutuessaan löysentää Suomen entisestään löysää maahanmuuttolainsäädäntöä. Muutos lisää Suomen houkuttelevuutta elintasosiirtolaisuudelle kohdemaana edelleen. Lainsäädännöllä ja sitä seuraavalla päätöskäytännöllä voidaan vaikuttaa siihen, miten perheet kaukana lähtömaissa arvioivat mahdollisuuksiaan saada oleskelulupa vieraasta valtiosta. Jos se on helpointa lapsen kautta, niin lapsia lähetetään jatkossakin yksin matkaan ja he joutuvat olosuhteisiin, joissa lapsen etu ja oikeudet vaarantuvat. Toimeentuloedellytysten poistaminen todennäköisesti lisää niin sanottua ankkurilapsi-ilmiötä, ja yhä useampi lähettää oman oleskelulupansa toivossa lapsensa salakuljettajien kautta vaaralliselle matkalle tietäen, että alaikäinen saa oleskeluluvan huomattavasti helpommin ja palauttaminen on käytännössä mahdotonta. [Mauri Peltokangas: Jos pääsee hengissä perille!]

Millä tavalla tämä on lapsen etu? Millä tavalla tällainen muutenkin vaikeassa Euroopan tilanteessa tarpeettomia kustannuksia aiheuttava epämääräinen toiminta on Suomen ja suomalaisten kannalta reilua? Näihin kaipaisin vastausta.

Arvoisa puhemies! Edustaja Semi otti esille lapsen oikeudet vanhempiinsa. Sellaiset vanhemmat, jotka lähettävät lapsensa tälle matkalle, eivät ansaitse täältä turvapaikkaa. Tässä tapauksessa meidän pitää lähteä viemään takaisin nämä lapset, jotka tänne selviävät,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

jos heillä on tämmöinen aukoton oikeus omiin vanhempiinsa. Se on parempi ratkaisu tähän asiaan. Silloin kun tällainen esimerkitapaus tehdään, niin houkuttelevuuskin tippuu. Elikkä aletaan palauttamaan niitä lapsia sitten sinne maihin. Se on ihan selkeä vaihtoehto tälle.

Arvoisa puhemies! Täällä nousivat esiin myös ukrainalaiset, joita on maassamme nyt paljon, ja, arvoisa ministeri, maahanmuuttoviranomaiset ja ne, jotka pyörivät tällä hetkellä näitten ukrainalaisten ympärillä, ovat jo romuttaneet tämän työteliään kansan työhalut Suomessa. Sain yhteydenoton puutarha-alan yrittäjältä, joka kertoi, että vastaanottokeskuksesta soitettiin, että ne tuloo aivan täihin täällä, että he haluaisivat töihin ja heitä on vaikka kuinka paljon ja pystytkö ottamaan töihin, ja hänellä oli semmoinen visio sitten, että hän muuttaa sitä omaa kasvihuonejärjestelmäänsä ja pystyy ottamaan heitä töihin. Seuraavana päivänä heitä tuli vain kahdeksan kysymään töitä, ja vain kaksi heistä otti töitä, koska siellä pikaisen laskelman tehtyään he totesivat, että näiden tukien — asumistukien ja kotoutusrahan tai jonkun tämmöisen, kaikkien etujen — erotus siihen, että he käyvät töissä, on vain 300 euroa kuukaudessa. Tämä johti jopa siihen, että siellä jo aikaisemmin työskennelleet rupesivat harkitsemaan, kannattaako heidänkään olla töissä vai hakevatko hekin suojelua ja alkavat keräämään puolukoita, mustikoita, sienä — sillä tavalla he ansaitsevat enemmän.

Elikkä teidän hallinnassanne olevat viranomaiset ovat romuttaneet jo ihan täysin ukrainalaisten työhalut, ja tähän teidän pitää puuttua. Ei tämä näin voi olla, että Suomeen tulee Ukrainasta työteliästä kansaa — se me kaikki tiedetään — mutta jos heille maksetaan vastaanottokeskukseen lähes sama kuin mitä he ansaitisivat tällaisesta työstä, niin ei tämä näin voi toimia. Tähän pitää pikaisesti puuttua, ja tämä asia on oikaistava.

Me perussuomalaisissakin olemme suhtautuneet myönteisesti siihen, että tässä tilanteessa otetaan tänne ukrainalaisia, mutta ainakaan minä henkilökohtaisesti en olisi ikänä voinut arvata, että tämä työteliäs kansa passivoidaan viranomaisten toimesta siihen, että heidän ei kannata ottaa työtä vastaan, koska käytännössä lähes saman saavat siellä vastaanottokeskuksessa makaamalla.

Arvoisa ministeri, teidän ilmeenne on vähän sellainen, että teitä ei kiinnosta tämä minun puheeni, mutta tuli nyt sanottua kuitenkin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

16.48 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme käymässä nyt siis keskustelua ulkomaalaislain muutoksesta, ja hallitus esittää sitä, että alaikäisenä tänne turvaa hakemaan tulleet saavat mahdollisuuden perhe-elämään ilman, että tässä on tällainen kohtuuttomaksi koettu toimeentuloedellytys. Tämä on ehdottomasti hyvä muutos. Tässä on kysymys inhimillisyydestä, ihmisyydestä, ihmisoikeuksista ja, kuten edustaja Semi hyvin täällä kuvasi, erityisesti siitä, että YK:n lapsen oikeuksien sopimus jo velvoittaa meitä siihen, että huomioimme lapsen edun kaikissa tilanteissa. On ollut selvää, että tämä nykyinen tila ennen tätä muutosta ei ole näin tehnyt.

Salin oikealta laidalta on esitetty hyvin paljon epäilyksiä siitä, että tämmöinen inhimillisempi maahanmuuttopolitiikka olisi Suomen edun vastaista. Oma kantani on se, että nimienomaan tässä on kysymys ihan päinvastaisesta: inhimillinen maahanmuuttopolitiikka edesauttaa sitä, että tänne tulevat ihmiset, myös ne, jotka ovat tulleet tänne hakemaan suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

jaa ja turvaa ja suojelua, saavat paremman mahdollisuuden juurtua tähän yhteiskuntaan ja toimia tämän yhteiskunnan rakentajina ja kehittäjinä. Jos toteutamme toisenlaista maahanmuuttopolitiikkaa, niin riskinä on se, että silloin nimenomaan saamme paljon enemmän myös haittaa yhteiskunnalle kuin tällä inhimillisemmällä lähestymistavalla. On aika vaikea ymmärtää näitä epäilyjä varsinkin, kun olemme tilanteessa, jossa suomalainen yhteiskunta kipeästi kaipaava lisää rakentajia ja kehittäjiä tänne ja työvoimapula vaivaa Suomea.

Tämä on tosiaan muutos oikeaan suuntaan, mutta edelleen kehitettäväkin löytyy. Edustaja Rantanen kuvasi hyvin niitä haasteita, mitkä liittyvät Maahanmuuttoviraston resursseihin ja prosessiongelmien. On täysin kohtuutonta, että nämä erilaiset päätökset ja odottelut kestävät niin kauan. On varmasti erittäin tärkeää, että näitä ongelmia jatkuvasti, pitkäjänteisesti pyritään ratkaisemaan, jotta sitten tänne tulijat pääsevät kiinni tavalliseen normaaliin arkeen ja elämään. Erityisen tärkeää se on tietysti lasten kohdalla, joille tämä odottava aika on kyllä heidän kehityksensä kannalta aina liian pitkä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt, edustaja Mäkelä, jos teillä on kolmen minuutin puheenvuoro, se on mahdollista pitää, mutta muita puheenvuoroja ei enää. Ministeri Mikkoselle sen jälkeen. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

16.50 Jani Mäkelä ps: Kiitos, arvoisa puhemies! On korkeintaan kolme minuuttia.

Sen verran vielä tuohon aikaisempaan keskusteluun, että kun puhutaan alaikäisistä turvapaikanhakijoista, niin suora lainaus Helsingin Sanomista vuodelta 16: ”Viisaudenhampaasta löytyy viisaus silloin, kun oikeushammaslääkäri määrittää alaikäiseksi väitetyt turvapaikanhakijan todellisen iän.” Tässä jutussa käytiin läpi sitä, että kun turvapaikanhakijat väittävät olevansa alaikäisiä, kuinka monessa prosentissa tapauksia se väite on vale, ja se oli enemmistö tapauksista. Eli tähän alaikäisyyteenkin kannattaa suhtautua tietyllä varauksella.

Jos sanotaan, että Maahanmuuttovirasto on ruuhkautunut, no, varmaan näin on, mutta mikä virasto Suomessa ei ole ruuhkautunut? Passi Suomen kansalaisille kestää vaikka kuinka kauan. Kaikki virastot ovat Suomessa ruuhkaantuneet, niin että julkinen sektori vain on tehoton toiminnassaan. Kysynkin hallitukselta: mitä hallitus aikoo tehdä perustietomien uusintahakemusten karsimiseksi? Turvapaikanhakijat saavat lukuisia kielteisiä turvapaikkahakemuksia. Silti niitä haetaan aina vain uudestaan uusilla keksityillä perusteilla, ja Maahanmuuttovirasto kuormittuu. Todelliset turvapaikan tarvitsijat, todelliset työluvan tarvitsijat kärsivät tästä tilanteesta, kun nämä ihmiset hyväksikäyttävät järjestelmää. Mitä tälle asialle aiotaan hallituksen toimesta tehdä?

Tuossa edustaja Mäenpään puheenvuorossa ukrainalaisten työhön pääsystä Suomessa tuli esille hyvin pitkälle se, mikä suomalaisessa työmarkkinassa ylipäänsä on ongelmana ja miksi esimerkiksi niin sanottu työperäinen maahanmuutto ei koskaan voi Suomessa toimia. Eli meillä on liian suuret kannustinloukut. Jos ukrainalainen tajuaa sen kannustinloukun muutaman viikon tai kuukauden Suomessa oleskelun jälkeen, niin kuka olettaa, että EU:n ulkopuolelta tulevat maahanmuuttajat eivät niitä kannustinloukkuja tajuaisi ja hyväksikäyttäisi hyvin nopeasti?

Täällä on vedottu lapsen etuun, ja kysyn, onko lapsen etu se, että perhe lähettää hänet ihmisalakuljettajien mukana kalastelemaan turvapaikkaa puolen maailman päästä. On vaikea nähdä lapsen eduksi tällaista tilannetta, jos ylipäänsä puhutaan edes lapsista. Kuten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

aiemmin todettiin, suurin osa alaikäisiksi väitetyistä turvapaikanhakijoista valehtelee ikänsä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä ministeri Mikkonen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.52 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Semi kuvasi hyvin sitä, miten perhe on meille kaikille tärkeä ja perhe on myös pakolaiselle ja pakolaislapselle tärkeä, ja siksi on äärimmäisen tärkeää, että saamme tämän lakiesityksen maaliin, jotta tänne ne lapset saavat läheiset ja rakkaat perheensä. Tiedämme myös, että kotoutuminen toimii paljon paremmin, totta kai, silloin kun voi olla yhdessä perheensä kanssa, ja on äärimmäisen hyvä, että nyt tämä kansainvälistä suojelua saaneiden lapsien toimeentuloedellytys poistetaan.

Noissa puheenvuoroissa tuli jonkin verran siinä mielessä virheellistä tietoa, että tämän esityksen, joka koskee nyt vain näitä alaikäisiä perheenjäseniä, ei katsota lisäävän hakijamääriä, koska jo nyt käytännössä näiltä alaikäisiltä perheenkokoajilta toimeentuloedellytyksiä ei ole edellytetty ja niissä on käytetty harkintaa. Siinä mielessä se esitys, joka olisi koskenut kaikkea toimeentuloedellytyksestä luopumista kaikilta kansainvälistä suojelua saavilta perheenkokoajilta, olisi varmasti lisännyt niitä hakemuksia. Itse olisin katsonut, että sekin olisi ollut hyvä tehdä, koska kuten sanoin, silloin kun läheiset, rakkaat ovat siinä äärellä, kotoutuminen uuteen yhteiskuntaan on myös huomattavasti sujuvampaa.

Haluan tässä nostaa esiin sen, että kun edustaja Mäenpää puheenvuorossaan viittasi, että minä täällä päättän pudistellen ja jotenkin nyrpeästi suhtaudun hänen puheeseensa, niin päinvastoin kuuntelin sitä mielenkiinnolla, koska siinä esitetyt väitteet kyllä ihmetyttivät. Siis tällä hetkellä ukrainalaiselle tilapäistä suojelua saavalle yksinhuoltajalle maksetaan vastaanottorahaa 323 euroa kuukaudessa, ja varmasti ei ole tilanteita, joissa tarjotaan kokopäiväistä tai kokoaikaista työpaikkaa, jossa tämä jäisi saavuttamatta. Siinä mielessä ihmettelen tätä. Ja muille yli 18-vuotiaille 273 euroa, siis silloin, kun ei tarjota ruokaa. Joissain vastaanottokeskuksissa tarjotaan ruoka, ja silloin nämä vastaanottorahat ovat suuruusluokkaa 80—90 euroa. Kyllä nämä ovat tilanteita, joissa aina kannattaa työ ottaa vastaan, mutta voin edustajalta tietysti tästä vähän tarkemmin kysellä, mikä tässä on sitten ollut se ongelma. Nimenomaan me olemme halunneet luoda systeemin, jossa ukrainalaiset mahdollisimman nopeasti pääsisivät töihin, ja sen takia [Puhemies koputtaa] tämän työluvan saa saman tien, kun rekisteröityy tilapäistä suojelua hakevaksi, ja nyt budjetissa myös osoitettiin määrärahoja niin kielikoulutukseen kuin myös työvoimakoulutukseen suoraan ukrainalaisille, jotta saamme tänne tulleet mahdollisimman laajasti töihin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.